

Fokus på tursejlads nr. 10, Lars Bræstrup

Sæt lidt kolorit på tursejladsen...

Vi har i mange år sejlet tursejlads i vore Folkebåde og oplevet farten falder hurtigt til omkring 1-3 knob, når vinden er ind fra agter og svag. Det er jo

dejligt afslappende at glide afsted på et roligt vand og nyde stilheden. Men det kan også bringe tankerne hen på, om det er tiden at starte motor. Starter vi motor må vi finde os i støj og lidt rystelser i båden. Det bringer os frem til destinationen inden for en overskuelig tid, men det er nu dejligt at slippe for den motorstøj. Når vi sidder og overvejer, om motoren skal startes eller ej, kommer tanker om en gennaker op, og det ville være dejligt at rulle en gennaker ud på 24-26 m² og fortsætte sejladserne uden støj og med 4.5 – 5.5 knob.

Vi har flere gange set Folkebåde benytte sig af en gennaker, allerede i 1999 så vi, under DM i Egå, Folkebåde med gennaker på vej ind efter sejladserne. Dette fritflyvende asymmetriske sejl, der hejstes til mastetop og sættes på stævns spidsen, øger farten væsentlig ved vinde fra en spids agten-for-tværs til halvvind, og der blev fremstillet en del og solgt dengang. Hen over årene er der nok ikke været den store produktion af gennakere til Folkebåde, men til mange af

de andre tur- og kapsejladsbåde, der sejler rundt i de danske farvande, er udbredelsen af gennaker stor. Flere gange har vi talt om fordele og ulemper ved en gennaker, og da vi så pludselig fik et godt tilbud på en næsten ny gennaker, slog vi til. Og nu har vi udstyret vores båd med fald, skøder, blokke, et foldbart øje på stævnskroden og et enkelt frølår. Ja, så skal der lige et rullesystem til, hvis det skal være enkelt og sikkert at håndtere et flyvesejl på 25 m².

Er det ikke bare lejetøj?

Flere af vore folkebådsvenner sagde: "Er det ikke bare noget lejetøj?" Jo, det er der da noget om, men er det hele med en Folkebåd ikke bare noget lejetøj? Hvad gør så en gennaker fra eller til. Så inden vi slog til og gik ind i anskaffelse og etablering af det nødvendige udstyr, vurderede vi fordele og ulemper ved et ekstra sejl.

Vil vi bruge den på tursejlad? Vil jeg bruge den, når jeg sejler single-hand? Er den svær eller dramatisk at sejle med? Er der for meget "arbejde" med at rigge den op og ned? Kan sejlet rulles ud og ind uden problemer? Hvor meget fylder den i forrum? Falder vi i de ekstra liner der kommer på dæk? Mister vi udsyn fra cockpit? Er det en for stor investering til den fornøjelse vi får af den?

Mange spørgsmål blev vendt og drejet.

Stage på skøde

En gennaker er ikke tilladt at bruge til kapsejlad. Så det er alene et sejl til fornøjelse på tursejlad og til erstatning for en larmende motor, når forholdene er der. Den er bedst egnet i vindstyrker op til 4-6 sekundmeter. Her er bådens skrogfart normalt ikke opnået og det kan gennakeren hjælpe med til. Det optimale for at øge farten med en gennaker, er på kurser med sand halvvind. I realiteten vil den relative vind være tæt på bidevind, når båden sejler i sand halvvind. Stage på skøde halvvind. Farten vil dreje den relative vindretning mere ind forfra, så windexet viser næsten bidevind. Det er også muligt at øge farten væsentligt på plat læns med en lang fokkestage på gennakerens skøde, og med 25 m² i gennakeren til den ene side og et storsejl med 18 m² til den anden side, så går det rigtig godt "ned ad bakke".

Rullesystemer...

Pose på fordæk

En gennaker uden rulle i stævnen er ikke så enkel at håndtere. Med et godt rullesystem går det nemt og Pose på fordæk sikkert at sætte og bjærge en gennaker. Der findes flere systemer, og det mest effektive er det, der hedder "top down" rullesystem. Fordelen ved "top down" systemet er, at sejlet rulles fra toppen og nedad. Derfor opstår der ikke en luftboble i toppen af den sammenrullede gennaker, når den bliver rullet i hast eller under vanskelige forhold. "Top down" systemet er baseret på en anti-tvist (vridstabil) line, der forbinder bundrulle med topsvirvel, og sikrer at topsvirvel ruller omgående, når bundrullen aktiveres med rullelinen langs dæk. Samtidig hindrer anti-tvist-linen (AT-line), at sejlets forlig ikke overstrækkes af faldet. Denne AT-line går Rulleistævn ikke ind i forliget på gennaker, men sejlet rulles rundt om denne strakte line. Med AT-line er det vigtigt at der rulles samme vej hver gang sejlet rulles ind. AT-linen tåler ikke skiftevis indrulningsretning! Det sikrer jeg ved at tegne pile med tusch på den endeløse rulleline. Denne rulleline går hen ad sidedæk til cockpit og igennem en blok, som med fordel kan sættes i en elastik, der holder rullelinen tot. Der er

Rulle i stævn

flere producenter af disse rullesystemer, og for at nævne de mest kendte er der Selden, Facnor, Bartels og Harken. Vi har valgt Selden's mindste system for Rullearr. gennaker og det fungerer hver gang.

Det er vigtigt at faldet er strakt hårdt for at rullefunktionen virker optimalt. Jeg bruger min fokkestrækker til gennakerfaldet, for at opnå et virkeligt strakt gennakerfald. På halvvind sættes faldet helt tot – på agten-for-tværs og plat læns slækkes faldet 40 – 60 cm. Husk! Det er vigtigt at stramme hækstaget godt ved sejlads med gennaker, det vil spænde strutwirer op og derved fikser mastetoppen, så den kan modstå det Afviser for skøde sideværts træk der kommer fra toppen af gennaker. Skødeblokken på sidedækket sidder på vores båd ca. 60 cm. agten

Øje i stævn

for skødespillet. Og da jeg ikke ynder at bore for mange huller i dækket, har jeg monteret en bøjle på en af baserne i hængebrættet, se foto. Denne base skal dog gøres bedre fast end med én gennemgående bolt, som er standart. Den bør mindst have 2 bolte gennem dæk for at hindre basen vrider. Der er altid lidt små ting der skal optimeres, så alt fungerer, når et nyt sejl flytter ind ombord. Blandt andet oplevede jeg at det "dovne" skøde falder ned og Øje i stævn fanger klampen på fordæk, så der satte jeg en elastik fra forstag over den bjærgede fok og frem til stævnen under rullen. Skøderne har også en tendens til at komme op under sidevanternes vantskrue togglers og låse, så her måtte jeg bore et lille hul i den opstående liste og føre en tynd line med en knude på ydersiden og op til togglens. Så er det problemløst at bomme med gennakeren uden at rulle den ind. Vi falder til plat læns og holder storsejlet ganske kort midtskibs, mens gennaker bommes. Ved at skære lidt hurtigt op,

Skødepunkt

fyldes sejlet straks og sejladsen kan fortsætte på den nye halse. Skødepunkt

Vores oplevelse af sejlads med gennaker er positiv og et ekstra krydderi på tursejladsen. På de tidspunkter hvor start af motor kommer på tale, overvejer vi om gennakeren kan være et behageligt alternativ. Er vindstyrke og retning ok for 1 – 1½ time eller mere, er det indsatsen værd at hejse dette sejl og nyde sejladsen uden motor. Den er helt udramatisk at sejle med, og den store sikkerhed ved et optimalt rullesystem er visheden om, at selvom der opstår en situation, hvor gennakeren skal hurtigt ind, så er det altid muligt at rulle sejlet ind på 10 – 15 sekunder. Selv når stagen er sat på skødet, og der er brug for hurtigt at rulle ind, kan stagen blive på skødet og stå frem langs forstaget. Når der er mulighed for at rulle ud følger stagen med ud.

Og ja..... det er et sjovt legetøj!

God vind i sæsonen 2017. Jeg håber at møde mange folkebåde på sommerens sejlads... både med og uden gennaker.

Sejlerhilsen Lars Bræstrup

e-mail: labra1048@gmail.com

